

1 Doel

We leiden onze leerlingen op tot fatsoenlijke, evenwichtige mensen die respectvol, vanuit duidelijke waarden en normen, omgaan met de medemens. Wij leren onze leerlingen hoe ze initiatieven kunnen nemen en/of actief betrokken kunnen zijn bij de samenleving, gericht op samenwerking. Hierbij geven wij ze de kennis mee over andere opvattingen en geloofsovertuigingen. Ze leren hierbij respectvol en met waardering om te gaan met verschillen en overeenkomsten. Wij leiden onze leerlingen op tot mensen met een cognitief en sociaal zelfvertrouwen, die met een open houding in de samenleving staan.

2 Toepassingsgebied

Door de veranderingen in de maatschappij, in de samenleving en bij ons op school vinden wij het van belang dat we duidelijk beschrijven wat wij zien als de taak van school wat betreft de persoonsvorming. Vanuit de domeinen burgerschap en sociale integratie, mens en maatschappij en digitale geletterdheid kijken wij naar ons aanbod gericht op de ontwikkeling van identiteit en ons aanbod gericht op burgerschap en sociale integratie.

3 Algemeen

Levensbeschouwing (Erkennend)

De Sint Nicolaas heeft een katholieke identiteit. Deze identiteit komt vooral tot uiting in het omgaan met elkaar, in een sfeer van onderlinge verdraagzaamheid en openheid. Ieder mens is uniek en we bieden leerlingen en medewerkers de ruimte talenten te ontwikkelen. Iedereen mag er zijn! Dit doet ook recht aan de huidige situatie op onze school, waar de leerling populatie in de loop van de jaren is veranderd van overwegend katholiek naar een diversiteit van geloofsrichtingen.

De Sint Nicolaas is onderdeel van de stichting Catent. De identiteit van Catent en de Sint Nicolaas vormt zich vanuit de verhouding school-samenleving en daarmee gepaard gaande ontwikkelingen, door pedagogische- en onderwijskundige keuzes die we als school/stichting maken met als basis de katholieke traditie en daarbij horende normen en waarden. Het strekt zich uit over drie met elkaar samenhangende domeinen: leren, leven en samenleven. De vormgeving van identiteit is een interactief – constructief proces, dat zich richt op communicatie tussen leerlingen en met een blik op tradities. Vanuit onze katholieke identiteit leren wij leerlingen om naar de maatschappij te kijken. Kinderen ontwikkelen zich niet alleen motorisch, cognitief en sociaal-emotioneel, zij vormen ook hun eigen 'kijk op de wereld', hun eigen levensbeschouwing. Daarbij staat centraal de wisselwerking tussen 'wat vind ik zelf', en 'wat dat betekent voor het aangaan van zinvolle verbindingen' gericht op (samen)leven (Zie verder de brochure "Identiteit Catent" via www.catent.nl).

Dat doen we door:

Als school staan we stil bij fijne en vervelende gebeurtenissen en hebben we oog voor elkaars overeenkomsten en verschillen. Verschillende feesten en gedenkmomenten vieren we, elk met

hun eigenheid en sfeer. Het vieren helpt ons het leven te leren kennen in vreugde en in verdriet en om de bijzondere momenten in het leven een plek te geven. Ook vieren we om tradities door te geven, om ons geloof te beleven, de voor ons belangrijke normen en waarden actief uit te dragen en verbondenheid met elkaar uit te drukken.

We staan stil bij feesten uit de katholieke traditie, m.n. Advent, Kerstmis en Pasen. Ook vieren we de afsluiting van de Gouden weken, Nieuwjaar en het afscheid van groep 8. Vieren is voor ons het samen beleven van bijzondere momenten uit het leven, zoals verjaardagen, afscheid nemen, een geboorte, maar ook het overlijden van iemand.

Voorafgaand aan de viering krijgen de kinderen uitleg over de betekenis van het feest. De voorbereiding van de viering is minstens zo belangrijk als de viering zelf om de viering goed tot zijn recht te laten komen.

Op school besteden we op verschillende momenten aandacht aan de vraag; "wie ben je? of wie wil je zijn?". Door kinderen te laten ervaren wat verhalen van anderen met hun doen. Door hen te "leren" wat verhalen van anderen voor hen betekenen. En hoe die verhalen hun eigen levensverhaal beïnvloeden. De kinderen bepalen zelf op welke manier ze zich identificeren met bestaande tradities en praktijken en of ze zich willen inzetten voor het creëren van nieuwe tradities en praktijken, van nieuwe identificatiemogelijkheden. We hebben oog voor de verschillen tussen mensen, wij hebben daar plezier in en wij stemmen af op de verschillen.

Sociaal-emotionele vaardigheden (Verbindend)

Als school willen wij aandacht en zorg voor elkaar centraal stellen, zowel de zorg voor mensen als de zorg voor het milieu. Vooral als mensen tekort gedaan worden, ziek zijn of het op een andere manier moeilijk hebben willen we er als school zijn met aandacht en zorg. De school hecht aan het vormen van een gemeenschap binnen en buiten de school. Mensen hebben elkaar nodig. Respect voor elkaar staat bij ons centraal. We maken daartoe bewuste keuzes met wie wij relaties binnen en buiten de school in het kader van gemeenschap vormen.

Dat doen we door:

Op school besteden we op verschillende momenten aandacht aan de vraag "hoe ben je? of hoe wil je zijn?". Het is aan de kinderen zelf om zich aan te passen aan en in te passen in wat er van hen wordt verwacht. Kort gezegd, zo zijn mijn manieren. We hebben aandacht voor fatsoenlijke omgangsvormen, verkeersregels, de grondwet en de democratische rechtsstaat. Wij leren kinderen dat verschillen er mogen zijn en dat we door samen te werken bijdragen tot een betere en interessante samenleving. We stimuleren de aandacht voor elkaar door actief te werken aan sociaal-emotionele vorming die past bij de waardengemeenschap die wij als school zijn. Zo willen we elkaar dichtbij helpen en dienstbaar zijn aan elkaar. De zorg strekt zich verder uit tot diegenen die het minder goed hebben dan wij, in ons eigen land of in de derde wereld in de vorm van bv. de Vastenactie. We wakkeren het verlangen aan om een verschil te willen maken in de wereld/voor een ander en onderscheid te maken in wat goed en niet goed is, en daarover kritisch na te denken. We leren leerlingen dat ze kwetsbaar mogen zijn en dat je fouten mag maken om het daarna opnieuw te proberen. Bovendien leren we hen wat het betekent om iemand aan te spreken op verantwoordelijkheid in gedrag. De leraren hebben hierin een voorbeeldfunctie.

Burgerschap en sociale integratie (Grensverleggend)

Iedereen is welkom in onze school, ook kinderen van andere gezindten. Als katholieke school willen we deze openheid uitstralen. We houden (binnen de wettelijke bepalingen) rekening met de achtergronden, ervaringen en belevingen van de leerlingen van onze school.

We hechten waarde aan het respectvol omgaan met elkaar en proberen er samen vorm aan te geven. In de wijze waarop wij met elkaar omgaan laten wij ons leiden door de normen en waarden, voortkomende uit onze katholieke kijk op het leven. Ze spelen een belangrijke rol in de ontwikkeling van het opgroeiende kind.

Dat betekent o.a. dat we het belangrijk vinden:

- dat de kinderen ontdekken wat voor hen zinvol in het leven.
- dat de kinderen weten wat er speelt in de wereld.
- dat leerlingen en leraren respect en zorg hebben voor elkaar.
- dat ze eerbied hebben voor natuur en milieu.
- dat ze hun talenten zo goed mogelijk ontwikkelen.
- dat we met elkaar communiceren, om kennis en inzichten te delen en om verantwoordelijkheid te tonen in het omgaan met kennis.
- dat we ons verantwoordelijk voelen voor elkaar en voor onze taken (hulpvaardigheid, delen, solidariteit).
- dat we elkaar de ruimte geven om te leven en om samen te werken.
- dat kinderen ervaren dat "elkaar vergeven" hen een beter gevoel kan geven.

Dat doen we door:

We besteden op verschillende momenten aandacht aan de vraag; wat kan jij doen om het verschil te maken? De leerling is, anders gezegd, niet alleen materiaal dat door ons gevormd moet worden, maar is een zelfstandig individu die het vermogen heeft om zins of zo te doen, om wel of niet te handelen, om ja of nee te zeggen, om met de stroom mee te gaan of weerstand te bieden.

De school ziet het als haar verantwoordelijkheid om de kinderen te ondersteunen om als vrij, verantwoordelijk en volwassen individu in de wereld te willen staan. De leerling ontdekt wat het nodig heeft om voor zichzelf en voor anderen te zorgen.

4 Succesindicatoren

Wij gebruiken de methode Kleur op school, de methode KiVa en we houden klassenvergaderingen in de midden- en bovenbouw. In ons omgangsprotocol beschrijven we hoe we als school pestproblemen voorkomen en aanpakken. Onze schoolregels en onze aanpak bij pestgedrag en grensoverschrijdend gedrag zijn in dit protocol te lezen.

In de methode Kleur op school wordt aandacht besteed aan levensbeschouwing en sociaal-emotionele vaardigheden, aan samenleving en burgerschap. Kleur op school prikkelt de sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen binnen de school als minisamenleving. Kleur op school biedt ruimte voor de persoonsvorming van de leerling. Kleur op school gaat uit van actieve pluriformiteit en verbindt de aandachtsgebieden godsdienst/levensbeschouwing, sociaal-emotionele vorming en burgerschap met elkaar. Het doel van Kleur: Ieder kind ontwikkelt een eigen kijk op het leven en maakt zelf keuzes wat zinvol, mooi, waar en echt is.

KiVa is een preventief, schoolbreed programma gericht op het versterken van de sociale veiligheid en het tegengaan van pesten op basisscholen. KiVa zet in op positieve groepsvorming en stimuleert de sociale vaardigheden en de sociaal emotionele ontwikkeling van kinderen. Daarmee worden de sociale veiligheid en het pedagogisch klimaat op school verbeterd. Binnen KiVa ligt de nadruk op de groep als geheel en dus niet op specifieke individuen. De methode is erop gericht om samen met elkaar te zorgen voor een fijne school: leerkrachten, kinderen en ouders.

Wij geven verder invulling aan onze identiteit binnen de volgende thema's die we in bijlage 1 verder uitwerken (bron: www.curriculum.nu):

1 Vrijheid en gelijkheid Leerlingen leren van, door en over de waarden van de democratische rechtsstaat. Dit begint met regels/afspraken in de eigen leefomgeving en breidt uit naar de publieke ruimte en samenleving.

2 Macht en inspraak Leerlingen leren manieren waarop ze besluitvormingsprocessen op vreedzame wijze kunnen beïnvloeden. Ze maken kennis met macht en gezag en de wijze waarop dit georganiseerd is op verschillende niveaus.

3 Democratische cultuur Leerlingen leren dat hun stem gehoord wordt en dat hun inbreng ertoe doet bij besluitvormingsprocessen in de klas. Zij ervaren dat de ander ook een stem heeft en ontdekken daarbij overeenkomsten en verschillen tussen mensen.

4 Identiteit Leerlingen ontdekken hun primaire en secundaire emoties, ambities, talenten en ontwikkelpunten. Ze raken bewust van identiteitsvorming aspecten en reflecteren op tradities, vieringen en rituelen.

5 Diversiteit Leerlingen leren woorden te geven aan wat de ander doet en wil en ontdekken daarin overeenkomsten en verschillen. Ze leren onderlinge conflicten vreedzaam op te lossen. Ze maken kennis met levensbeschouwelijke stromingen.

6 Solidariteit Leerlingen ontwikkelen manieren om de eigen en de belangen van anderen te behartigen; alsmede uitsluiting, onrechtvaardigheid, discriminatie en ongelijke behandeling te herkennen en benoemen.

7 Digitaal samenleven Leerlingen leren over de effecten van de onlinewereld op hun identiteit, persoonlijke (online) leven en op de publieke sfeer. Ze leren kritisch en creatief denken over media-inhouden en -processen en daar ook naar handelen.

8 Duurzaamheid Leerlingen leren in duurzaamheidskwesties over verschillende waarden en belangen en de gevolgen daarvan voor de leefomgeving, nu en later. Ze leren duurzame keuzes te herkennen en te reflecteren op hun eigen gedrag.

9 Globalisering Leerlingen verkennen hoe zijzelf, klasgenoten en andere mensen in Nederland verbonden zijn met andere delen van wereld en leren over internationale samenwerking.

10 Technologisch burgerschap Leerlingen leren over de invloed van technologische ontwikkelingen op henzelf en hun leefomgeving. Ze leren ethische kwesties te herkennen en gaan in gesprek over verschillende perspectieven, die ze zelf kunnen innemen.

11 Denk- en handelwijzen Leerlingen leren kritisch denken en handelen, empathische vermogens, ethisch redeneren en communiceren. Deze denk- en handelwijzen worden toegepast in samenhang met de inhouden van de overige bouwstenen.

5 Toetsing succesindicatoren

Dit document wordt opgenomen in de cyclus van ons kwaliteitszorgsysteem. Jaarlijks wordt dit document besproken, acties worden geëvalueerd en eventuele vervolgacties worden opgenomen in het document.

Op het voortgezet onderwijs beschrijven ze leerlingen die van de Sint Nicolaas komen als zelfstandige, jonge burgers die weten wat er speelt in de wereld en actief hun betrokkenheid laten zien door vaardigheden als samenwerken, klaar staan voor een ander, behulpzaam zijn en voor zichzelf opkomen.

Een keer in de twee jaar nemen wij de oudertevredenheidslijst af. Dan wordt ook gevraagd naar de beleving van het aanbod burgerschap. Wij streven ernaar om gemiddeld een 3 te scoren op de volgende vragen.

Op school wordt voldoende aandacht besteed aan normen en waarden
Op school wordt voldoende aandacht besteed aan andere culturen
Op school wordt voldoende aandacht besteed aan actuele thema's

We meten jaarlijks het sociaal welbevinden met de KiVa vragenlijst en de veiligheidsbeleving met de WMK vragenlijst. In de WMK vragenlijst geven de kinderen de school een cijfer gericht op het welbevinden. We streven ernaar om als school gemiddeld een 8 als beoordeling te krijgen van de kinderen. In de KIVA vragenlijst is ons doel dat 100% van de kinderen een 3 (vaak) of 4 (altijd) scoort op de vragen: 'Ik voel me veilig op school', 'Ik voel me op mijn gemak in de klas' en 'Het is gezellig en fijn in de klas'. Daarnaast vullen we als leerkrachten de observatielijst ZIEN! in over alle leerlingen in de groep. Deze lijst geeft zicht op de betrokkenheid, het welbevinden en de sociale vaardigheden van de kinderen. Naar aanleiding

van de uitslag van de verschillende vragenlijsten gaan we als team met elkaar in gesprek over mogelijke interventies die we op school-, klas- en individueel niveau gaan inzetten.

6 Vragen en wensen voor toekomstig beleid

We hebben nu het conceptbeleid opgesteld. Op dit moment is het beleid nog niet zichtbaar voor ouders. Over 3 jaar hebben we de gehele cyclus doorlopen en is dit document 3x geborgd. Dan moet het beleid ook zichtbaar zijn voor kinderen en ouders. Wij toetsen dit tijdens een informatieavond in 2021. Ook streven we ernaar om over 3 jaar gemiddeld op de 3 WMK (mogelijk kiezen we in de nabije toekomst voor een ander instrument om de veiligheid en tevredenheid te monitoren) vragen een 3,5 te scoren. In deze 3 jaar houden we ouders op de hoogte van de ontwikkelingen door aandacht te besteden aan de activiteiten rond burgerschap op Klasbord en in de nieuwsbrieven.

Ontwikkelingslijn: Persoonsvorming
Ontwikkelingsvelden: Identiteit, burgerschap, cultuurcoördinatie en sociale integratie.
Versie: november 2020

7 Bijlage

(D)agelijks, (W)ekelijks, (M)aandelijks, (J)aarijks, 3J = volgens meerjaren cyclus, (I)ncidenteel, (S)tructureel

Activiteit	Groep	Planning	Output	Thema	Kosten	
Informatieavond ouders	1 t/m 8	J sept				
Kringgesprek	1 t/m 8	D	Emoties herkennen, inleven, wederzijds perspectief, rekening houden met een ander, verdriet herkennen, afscheid nemen, feliciteren, iemand opbeuren, sorry kunnen zeggen, oplossingen aandragen, gevolgen van die oplossingen overzien (mening vormen), omgaan met kritiek, verdraagzaamheid, weten dat mensen verschillen in wat ze leuk vinden (tolerantie), omgaan met winst en verlies, een goede daad of prestatie van een ander herkennen en waarderen, op nette manier aandacht vragen (beleefdheid), om hulp kunnen vragen, weten dat "nee" zeggen mag (standvastigheid), weten hoe dit voelt (integriteit), kunnen vragen om mee te doen, herkennen en bespreken oneerlijke situaties (solidariteit), betrouwbaar zijn, moedig zijn, geheimen kunnen bewaren, afspraken nakomen en wat te doen als dit niet lukt, weten waarom je moet opruimen, eerbied voor eigendom, zien dat een ander hulp nodig heeft, aanbieden hulp, herkennen onaardig gedrag, een ander aanspreken op gedrag, verbaal ruzies oplossen (zelfbeheersing), beurt verdeling, naar elkaar luisteren (gelijkheid), ervaringen delen, over jezelf vertellen, doorzetten als iets niet lukt/ eng of moeilijk is, taken afmaken, aanwijzingen opvolgen, tevreden zijn met je werk, weten dat fouten maken mag weten hoe het voelt om in de belangstelling te staan			
Bespreken afspraken/ regels in de klas	1 t/m 8	S		Macht en inspraak		
Bespreken afspraken/ regels school	1 t/m 8	S		M&I		
Gouden weken met afsluiting	1 t/m 8	J sept		identiteit, solidariteit		
Leren samenwerken/ groepswork	1 t/m 8	D				
Leren zelfstandig werken	1 t/m 8	D				
Leren hulp vragen	1 t/m 8	D				
Leren hulp bieden	1 t/m 8	D		solidariteit		
KiVa afspraken	1 t/m 8	S				
Klassenvergaderingen	4 t/m 8	W		M&I		
Methode KiVa	1 t/m 8	W				
Basiscommunicatie	1 t/m 8	D				
Creatieve en expressieve schoolvakken, gym, programmeren, handvaardigheid, dans, muziek	1 t/m 8	W				
Atelier		W				
Schoolreis	1 t/m 8					OV
Sportdag		J				

Kamp		J			Ouder bijdrage
Taal Actief (spreken en luisteren en stellen)		W			
Mediawijsheid			Kinderen kunnen zelfstandig met kennis en kunde van technologie zich redden. Hebben inzicht in programmeren en coderen en hebben gevoel bij de risico's van online communiceren, kennen het belang van privacy en hebben een kritische levenshouding.		
Methode Kleur	1 t/m 8	W	Zie methode handleiding		
Leerlingenraad		M	Vertegenwoordigen een groep, meningen delen en consensus bereiken.	democratische cultuur, M&I	
Jeugdjournaal		D	De wereld is groter dan de eigen omgeving. Er zijn verschillende mensen en meningen en die moeten samenleven.		
Taken in de klas/school	1 t/m 8	D	Zelfverantwoordelijk zijn voor de sociale, leef/woon/school omgeving.	solidariteit	
Bezoek oud leerlingen		J	Leren van meer ervaren personen		
Aandacht voor ziekte/geboorte/overlijden bekenden	1 t/m 8	I	Inleven en medeleven tonen	solidariteit	
Goede doelen actie	1 t/m 8	J	Zorgdragen voor een ander en tevreden zijn met wat je hebt.	solidariteit	
Schoolbibliotheek	1 t/m 8	W			
Kinderboekenweek	1 t/m 8	J okt			
Nationale voorleesdagen	1 t/m 8	J okt			
Theater bezoek	1 t/m 8	J			
Bezoek voortgezet onderwijs		J			
Vieren advent, Kerst, Pasen	1 t/m 8	J	Leren presenteren en gezamenlijk te vieren. Deelnemen aan landelijke feestdagen en de betekenis daarvan.	identiteit	
Kerkviering gemeenschap advent en Pasen	1 t/m 8	J		identiteit	
Kerstmusical	1 t/m 8	2J/3J			
Voorlezen Bijbelverhalen	1 t/m 8	M		identiteit	
Bezoek Moskee		3J		diversiteit	

Bezoek Synagoge		3J	Respect hebben voor de levensovertuiging van een ander. Leren over verschillen en vooral over overeenkomsten. Wederzijds respect is het uitgangspunt.	diversiteit	
Aandacht Prinsjesdag		J sept	Wat betekent democratie, je mening uiten en prioriteiten stellen.	M&I	
Afscheid groep 8	1 t/m 8	J			
Bezoek kerk		J		identiteit	
Bezoek verzorgingstehuis		3J			
Bezoek boerderij		J			
Bezoek ROVA		3J			
Schoolfruit	1 t/m 8	J			
Nationaal schoolontbijt	1 t/m 8	J			
Gastles GGD		J	Weerstand bieden tegen verleidingen. Eerst denken dan doen.		
Gastles Halt		J			
Project Mediamasters	6 t/m 8	J		digitaal samenleven	
Schoolproject met presentaties (Blink)		3M			
Project Mooi Schoon!	1 t/m 8	J	Zorgzaamheid voor de omgeving	solidariteit	
Vieren vrijheid (ge- en herdenken)		J	Leven in vrijheid en vrijheid van meningsuiting is niet vanzelfsprekend, hoe kan je hier actief een steentje bijdragen.		
Cultuurprojecten (de veldtocht)		3J	Kinderen leren over de geschiedenis en het heden van hun dorp/omgeving en ervaren dat ze opgroeien in een veelzijdige leefomgeving.		
Museum de Laarman		3J			
Bezoek IJssellinie		3J			
Bezoek oorlogsmuseum Nijverdal		3J			
Bezoek bakkerijmuseum Hattem		2J			
Gastlessen (muziek of beeldend)	1 t/m 8	J			
Jeugd EHBO					